

Utdrag ur

VÄSTERGARN KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2009

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Västergarn kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Ej utsedd
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av metall	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av sten	Antikvarie Rebecka Svensson
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Rebecka Svensson

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby

Inventering av inventarierna i Västergarn kyrka 2002, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Västergarn kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Torsten Gislestam, Gotlands fornsal.

Program för invändiga reparationsarbeten på Västergarn kyrka, upprättat 19941 av arkitekt Jan Utas, Visby.

Tryckta källor

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.

Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.

Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringnings seder, 1985.

Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.

- Sveriges Kyrkor, Gotland volym III, 1942.
 Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
 Utas, J., Om gotländska valv: examensarbete i arkitekturens teori och historia
 Chalmers tekniska högskola, 1971.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
s 1100-tal	Romansk stenkyrka, vilken är bevarad som ruin strax NV om den nuvarande kyrkan.	GK, SvK
o 1250	Den nuvarande kyrkan uppfördes, planerad som koret till en större kyrka. "Sakristia" i N muren "omkr. 1240", välvning troligen 1289. Taxuslistan anger årtalet 1289.	GK, SvK
s 1200-tal	Den planerade triumfbågen murades igen och försågs med en portal. Nya fönster i S och Ö "omkr. 1289" eller "omkr. 1330-60".	GK, SvK
t 1300-tal	Mariabild av trä, nu i GF.	SvK
s 1400-tal	Golgatagrupp av trä samt bild av Marie kröning av trä, båda nu i GF.	SvK
1592	Dopfont.	GK, SvK
1600-tal	Bänkinredning (möjligen ursprungligen i domkyrkan i Visby), predikstol, läktare.	GK, SvK
1637	Votivskepp, källorna anger 1637.	GK, SvK
1641	Altarupsats av sandsten.	GK, SvK
1785	Planket runt kyrkogården började ersättas med en mur.	SvK
1848	Kyrkklocka.	GKR
1855-57	Ny kyrkogårdsmur, ej Ö delen.	SvK
1859	Orgel. Enligt handlingar i GF byggd år 1857 av orgelbyggaren O. Lindquist i Sanda.	GF, SvK
1863	Mässingskrona.	SvK
1888	Sockeln reparerades med cementbruk.	SvK
1889	Nya poster och spröjsar i fönstren. Fönster i sakristian.	GK, SvK
1892	Kamin installerad, köpt från Visby domkyrka.	GA
1893	Nya kolonetter i V portalen.	Svk
1896	Restaurering: inre rengöring av väggar och valv. Värmekamin (?). Ny dörr med järnbeslag i V portalen.	SvK
1913	Ö delen av kyrkogårdsmuren uppfördes.	SvK
1921	Ny tympanon- sten i V portalen.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1935	Inre restaurering efter förslag av arkitekt Erik Lundberg, Stockholm(?). Konservatorsarbeten av Alfred Nilsson: altarringen ommålad, predikstolens ursprungliga färg framtagen, bänkinredningens färg avlutad.	SvK
1953	Installation av elvärme och elbelysning.	GF
1959	Komplettering av elinstallationerna.	GF
1959	Dubbla glas i fönstren. Komplettering av belysningsanläggningen. Textilskåp under läktartrappan.	GF
1965-66	Inre och yttre restaurering efter förslag av arkitekt Olle Karth, Visby: väggar och valv rengjorda och kalkavfärgade, altarbordet ommurat, konservatorsarbeten på inventarierna av konservator Erik Olsson, Sanda, omläggning (?) av tegeltaket, reparation och kalkning av västgaveln.	GF
1968	Åskledare.	GF
1969	Restaurering av orgeln av Anders Persson, Visby.	GF
1978	Omläggning av tegeltaket.	GF
1980	Nya el-radiatorer under bänkarna.	Muntl.
1981	Restaurering av orgeln av Finn Krohn, Danmark, p.g.a. maskangrepp.	Gotl.
1986	Ny vindflöjel. Föregångaren från 1637 förvarades i kyrkan och blev stulen 1985.	ATA
1994	Invändig restaurering efter förslag av Jan Utas, Gotlands fornsal och Byggnadshyttan på Gotland som entreprenör: <ul style="list-style-type: none"> – Väggar och valv rengjordes och vitkalkades och dragstagen målades med linoljefärg. – Fönstren och långhusets V portal tätades mot drag. – Trägolvet i kyrkorummet togs upp och skadade träbjälkar ersattes med nya av furu. Bjälkarna lades på plintar av betong, utrymmet ventilerades och befintliga bräder återanvändes. – Elinstallationerna byttes ut. 	ATA, GF
1996	Beslut av länsstyrelsen om förnyande av elsystemet och uppvärmningsinstallationer.	ATA
1997	Konservering av den fasta inredningen (altaruppsats, läktarskrank och predikstol) samt återställande av bänkarnas färgsättning.	ATA
2002	Beslut att få ta bort döda och döende askar i trädkransen.	GF
2004	Beslut om konserveringsarbeten på 5 st. gravvårdar av Stenkultur i Stockholm AB av gravvårdar (S. Petersson,	GF

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
	Nyman, C. Landström, oidentifierad häll samt ett monument med järnkors).	
2007	Arkeologisk utgrävning på N kyrkogården.	GA, GT

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm (24/10 2007).
GF	Gotlands fornsals arkiv
GK	Lagerlöf, E., och Svahnström, G., Gotlands kyrkor. En vägledning, 1991.
GKM	Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
GKR	Rohr, I., Gotlands Kyrkklockor och Ringningsseder, 1985.
GKS	Svahnström, G., och Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
ISO	Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989: II, Linköpin och Visby stift, 1990.
Inskr.	inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
Muntl.	Muntlig uppgift från församlingen.
o.	omkring
s.	sent
SHM	Statens Historiska Museum
Strelow	Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland bd III, 1942.
t.	Tidigt

